

UKNF

URZĄD
KOMISJI
NADZORU
FINANSOWEGO

**Raport dotyczący sytuacji finansowej
domów maklerskich
w 2019 r.**

Spis treści

Cel sporządzenia raportu.....	3
Wstęp	4
1 Podstawowe informacje o sektorze domów maklerskich.....	5
1.1 Ogólna charakterystyka	5
1.2 Liczba rachunków.....	6
1.3 Aktywa klientów na rachunkach.....	7
1.4 Aktywa klientów w zarządzaniu.....	9
2 Wyniki finansowe i rentowność domów maklerskich	10
2.1 Wyniki finansowe sektora domów maklerskich	10
2.2 Rentowność domów maklerskich	11
3 Przychody i koszty domów maklerskich	12
3.1 Struktura i dynamika przychodów	12
3.2 Struktura i dynamika kosztów.....	18
3.3 Porównanie zmiany poziomu przychodów i kosztów	21
4 Aktywa ogółem i kapitał własny	22
5 Normy adekwatności kapitałowej	24
Podsumowanie	27

Cel sporządzenia raportu

Zgodnie z ustawą o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, jednym z zadań Komisji Nadzoru Finansowego jest podejmowanie działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie funkcjonowania rynku kapitałowego. Realizując zadania ustawowe Urząd KNF publikuje raport dotyczący sytuacji finansowej domów maklerskich.

Wstęp

Podstawę oceny kondycji finansowej sektora domów maklerskich stanowią informacje przekazywane do Komisji Nadzoru Finansowego przez domy maklerskie w sprawozdaniach miesięcznych (MDF)¹ oraz raporty, które prezentują dane dotyczące spełniania norm adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie (raporty COREP).

Zamieszczone dane porównawcze z roku ubiegłego z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat pochodzą z jednostkowych zbadanych sprawozdań finansowych sporządzonych za 2018 r., a w przypadku podmiotów sporządzających sprawozdania finansowe zgodnie z MSR/MSSF, z raportów uzupełniających - informacji o wybranych danych finansowych, stanowiących zestawienie danych z zakresu bilansu oraz rachunku zysków i strat w układzie właściwym dla polskich standardów rachunkowości.

W raporcie znajdują się również informacje pochodzące z raportów bieżących informujących o naruszeniu norm adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie, dane z kwartalnych sprawozdań z działalności sprzedażowej oraz sprawozdań w zakresie rachunków klientów przekazywane przez biura maklerskie.²

Dane wykorzystane w niniejszym opracowaniu pochodzą z wyżej wymienionych raportów przesłanych do Komisji Nadzoru Finansowego do dnia 25.02.2020 r. (data odcięcia).

Z uwagi na niespójność okresów sprawozdawczych, z prezentowanych danych bilansowych i rachunku zysków i strat został wyłączony jeden dom maklerski, który przyjął za rok obrotowy okres od 1 kwietnia do 31 marca, jednocześnie jego wielkość mierzona sumą bilansową nie jest istotna dla obrazu rynku domów maklerskich.

¹ Dane za 2019 r. nie badane przez biegłego rewidenta, mogą podlegać późniejszym korektom.

² Domy maklerskie dane w zakresie rachunków klientów przekazują w raportach MDF.

1 Podstawowe informacje o sektorze domów maklerskich

1.1 Ogólna charakterystyka

Na koniec 2019 r. działalność maklerską w Polsce prowadziło 37 domów maklerskich, 9 biur maklerskich oraz 10 oddziałów zagranicznych firm inwestycyjnych. Ponadto ponad 2 tys. zagranicznych firm inwestycyjnych posiadało notyfikację do prowadzenia działalności na terytorium RP bez otwierania oddziału, jednakże nie są one nadzorowane przez Komisję Nadzoru Finansowego. Ponadto jeden dom maklerski w 2019 r. uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej, jednak do 31.12.2019 r. nie rozpoczął wykonywania działalności.

Rok 2019 był kolejnym rokiem, w którym zaobserwowano zmniejszenie się liczby domów maklerskich.³ W przypadku dwóch podmiotów, Centralnego Domu Maklerskiego Pekao S.A. oraz Santander Securities S.A., zakończenie działalności jako domy maklerskie wynikało z włączenia tych podmiotów w struktury banków będących ich jedynymi właścicielami. Działalność tych podmiotów przeniesiono do biur maklerskich funkcjonujących w ramach Banku Pekao S.A. i Santander Bank Polska S.A. Wpisuje się to w postępujący od lat trend integracji działalności maklerskiej w ramach grup kapitałowych banków. W przypadku jednego podmiotu, Vestor Dom Maklerski S.A., Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o cofnię-

ciu zezwolenia, w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w działaniu domu maklerskiego.

W sektorze domów maklerskich funkcjonują podmioty o różnej wielkości i zakresie usług. Siedem domów maklerskich należy do grup kapitałowych banków polskich (z tego dwa do jednej grupy kapitałowej), a akcjonariuszem jednego podmiotu jest bank zagraniczny.

Polskie domy maklerskie prowadzą również działalność zagraniczną. Jednaście domów maklerskich (w tym jeden, który nie rozpoczął jeszcze prowadzenia działalności) notyfikowało działalność w innych krajach, dwa podmioty utworzyły zagraniczne oddziały.

W związku ze spadającą na przestrzeni ostatnich lat liczbą podmiotów w sektorze domów maklerskich, co w znacznym stopniu wpływa na dynamiki poszczególnych danych sektora analizowanych w niniejszym opracowaniu, analizie poddano zarówno dane dla całego sektora domów maklerskich, jak i dane historyczne wyłącznie dla domów maklerskich działających na koniec 2019 r. W związku z tym, przez sektor domów maklerskich należy rozumieć wszystkie domy maklerskie, które prowadziły działalność na koniec roku, za który prezentowane są określone dane. Ponadto wyraźnie zaznaczone są dane historyczne, które od-

37 domów maklerskich prowadziło działalność na koniec 2019 r.

³ W 2015 r. działalność prowadziły 52 domy maklerskie, w 2016 r. - 46, w 2017 r. - 44, w 2018 r. - 40.

noszą się wyłącznie do domów maklerskich działających na koniec 2019 r.

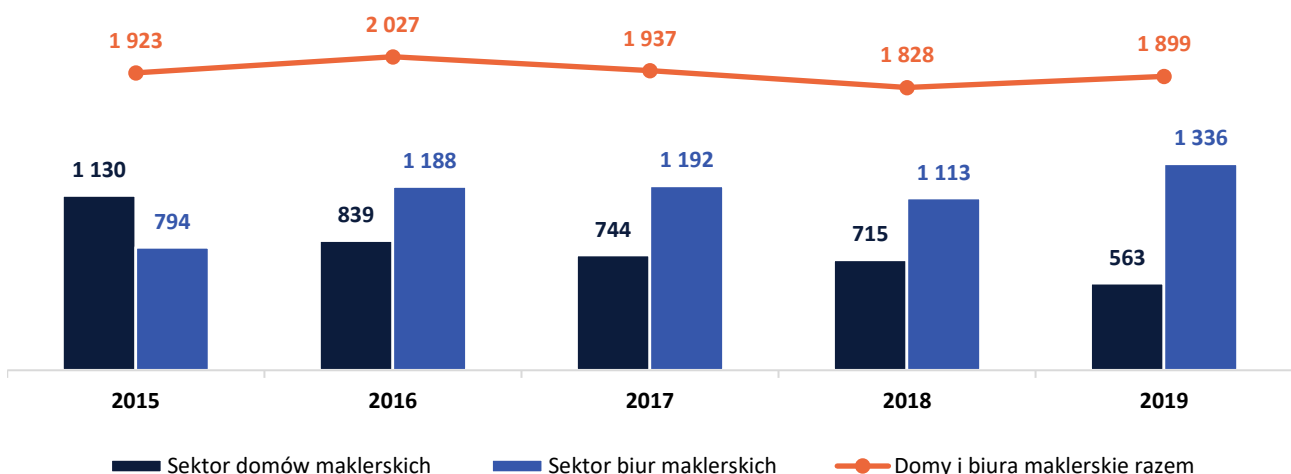
1.2 Liczba rachunków

Na dzień 31.12.2019 r. domy maklerskie prowadziły 563 321 rachunków instrumentów finansowych⁴. Tego rodzaju działalność prowadziło 17 domów maklerskich. Jak zaprezentowano na wykresie 1, liczba prowadzonych rachunków klientów w sektorze

domów maklerskich od paru lat systematycznie spada. Rośnie natomiast liczba rachunków w biurach maklerskich. Łączna liczba rachunków w domach i biurach maklerskich pozostaje na relatywnie podobnym poziomie około 1,9 mln rachunków.

Na koniec 2019 r. domy maklerskie prowadziły ponad 563 tys. rachunków klientów.

Wykres 1. Liczba prowadzonych rachunków klientów w domach i biurach maklerskich w latach 2015-2019 (w tys.)

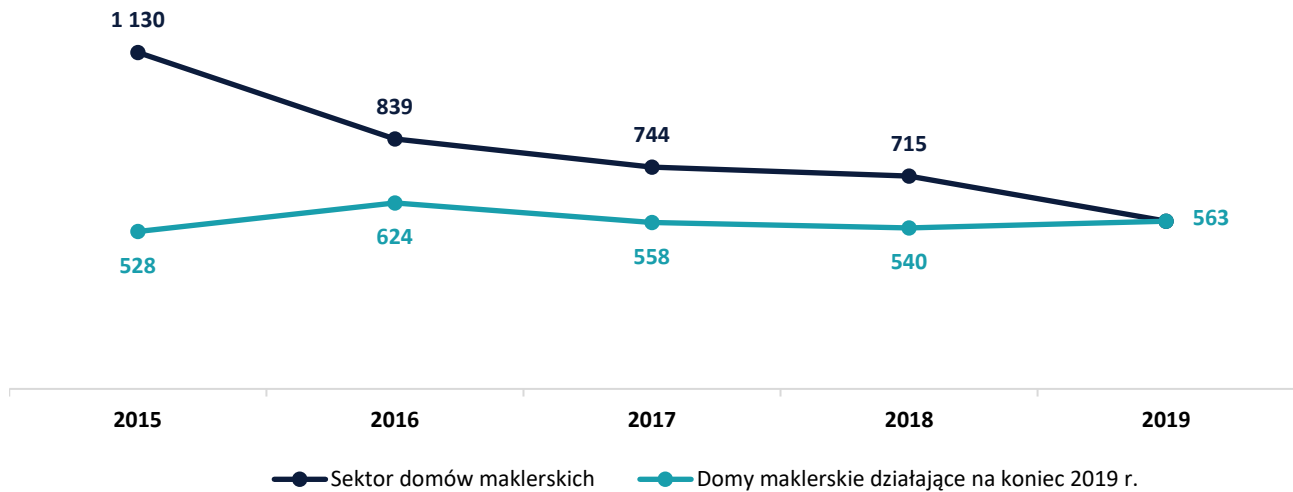
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich oraz sprawozdań w zakresie rachunków klientów

Analizując jedynie dane historyczne domów maklerskich, które prowadziły działalność na koniec 2019 r., należy wskazać, iż liczba rachunków klientów

tych podmiotów w przeciągu pięciu ostatnich lat kształtowała się na relatywnie podobnym poziomie wahając się pomiędzy ok. 528 tys. a 624 tys. rachunków. Dane te przedstawiono na wykresie 2.

⁴ Przez rachunki klientów należy rozumieć zarówno rachunki papierów wartościowych jak i rachunki innych instrumentów finansowych.

Wykres 2. Liczba prowadzonych rachunków klientów przez domy maklerskie w latach 2015-2019 (w tys.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich

Liczba rachunków klientów w sektorze domów maklerskich spadła w 2019 r. o ponad 21% w stosunku do roku poprzedniego. Domy maklerskie, które zakończyły działalność w 2019 r., odpowiadały na koniec 2018 r. za ponad

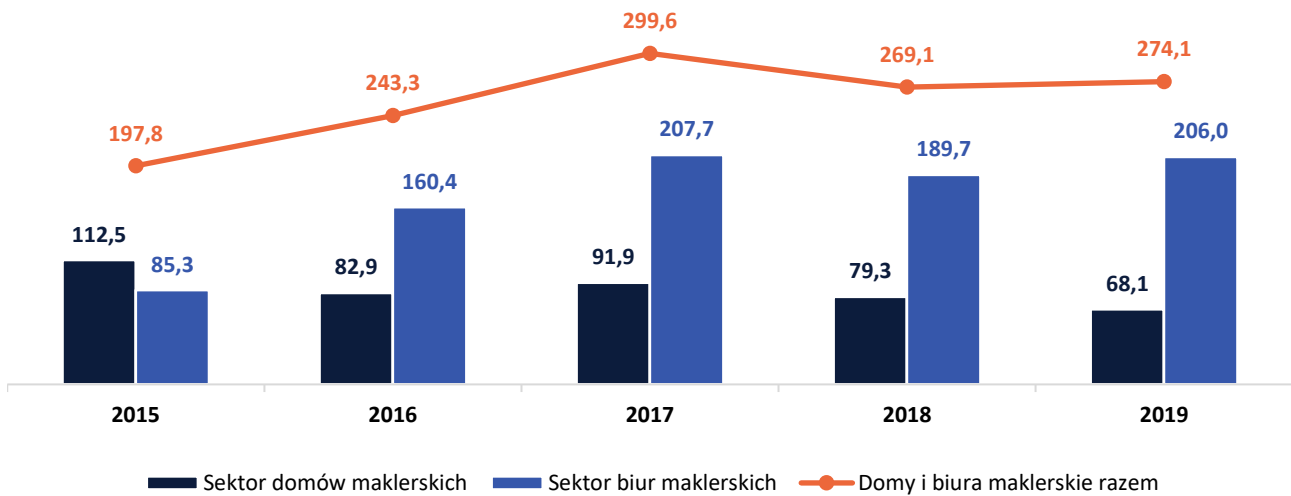
24% rachunków w sektorze domów maklerskich. Uwzględniając jedynie rachunki w domach maklerskich, które prowadziły działalność zarówno w 2019 jak i 2018 r., liczba rachunków wzrosła o ponad 4%.

1.3 Aktywa klientów na rachunkach

Wśród domów maklerskich według stanu na koniec 2019 r., 20 podmiotów przechowywało instrumenty finansowe lub środki pieniężne klientów. Podmioty te z reguły wykonują również szerszy zakres czynności, a w związku z tym mają większe możliwości zróżnicowania źródeł generowania przychodów. Podobnie jak było

to w przypadku liczby rachunków, również wartość aktywów klientów w sektorze domów maklerskich w ostatnich latach (za wyjątkiem 2017 r.) systematycznie spadała. Dane te przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 3. Wartość aktywów klientów na rachunkach w domach i biurach maklerskich w latach 2015-2019 (w mld zł)

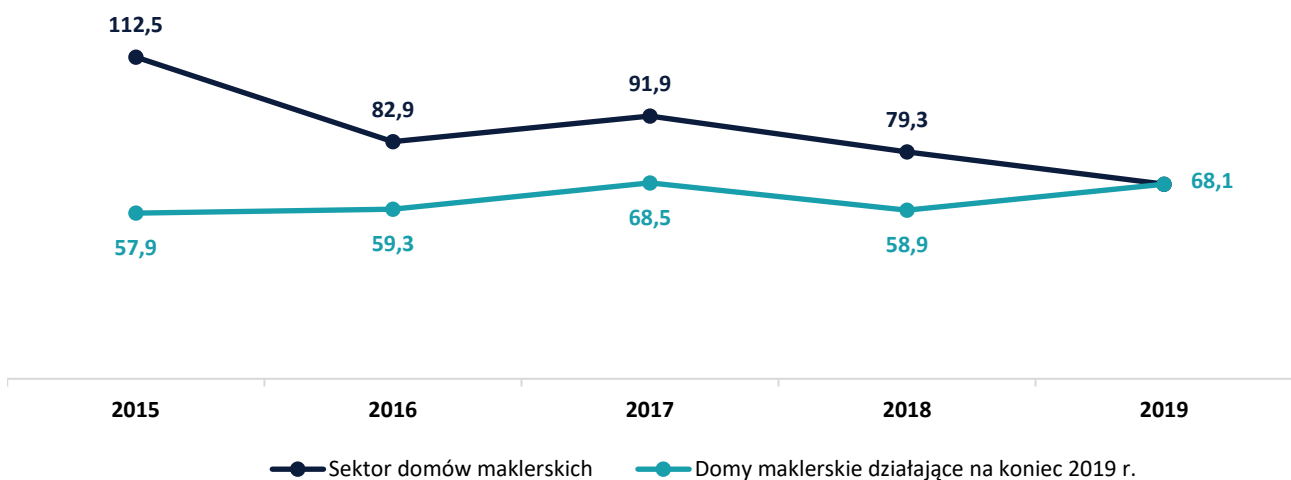
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich oraz sprawozdań w zakresie rachunków klientów

Na dzień 31.12.2019 r. na rachunkach w domach maklerskich przechowywane były instrumenty finansowe o łącznej wartości 63,9 mld zł. Na rachunkach pieniężnych znajdowały się środki pieniężne klientów o wartości

4,1 mld zł. Aktywa klientów przechowywane w domach maklerskich osiągnęły łączną wartość 68,1 mld zł. Zestawienie tych wartości dla pięciu ostatnich lat przedstawia poniższy wykres.

Aktywa klientów o łącznej wartości 68,1 mld zł były przechowywane na rachunkach w 20 domach maklerskich.

Wykres 4. Wartość aktywów klientów na rachunkach w domach maklerskich w latach 2015-2019 (w mld zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich

Podczas gdy wartość aktywów na rachunkach klientów w sektorze domów maklerskich w przeciągu pięciu ostatnich lat zmniejszyła się, to wartość tych aktywów w domach maklerskich, które prowadziły działalność na koniec 2019 r., wzrosła z poziomu 57,9 mld zł w 2015 r. do 68,1 mld zł w 2019 r. Wartość aktywów klientów na rachunkach w sektorze domów maklerskich

spadła w 2019 r. o ponad 14%. Porównując jednak dane jedynie dla domów maklerskich, które prowadziły działalność zarówno na koniec 2019 jak i 2018 r. zaobserwowano wzrost wartości tych aktywów o ponad 15%. Podmioty, które w 2019 r. zakończyły działalność, odpowiadały w 2018 r. za prawie 26% aktywów klientów.

1.4 Aktywa klientów w zarządzaniu

W 2019 r. działalność polegającą na zarządzaniu portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, prowadziło 13 domów maklerskich. Na dzień 31.12.2019 r. podmioty te zarządzały

aktywami o łącznej wartości ponad 6,5 mld zł. Wartość aktywów w zarządzaniu domów i biur maklerskich w latach 2015-2019 prezentuje poniższa tabela.

13 domów maklerskich prowadziło działalność polegającą na zarządzaniu portfelami.

Tabela 1. Wartość aktywów w zarządzaniu w domach i biurach maklerskich w latach 2015-2019 (w mld zł)

	2015	2016	2017	2018	2019
Sektor domów maklerskich	34,30	1,40	1,70	6,62	6,54
Domy maklerskie działające na koniec 2019 r.	1,34	1,28	1,63	6,53	6,54
Sektor biur maklerskich	0,64	1,27	1,23	0,82	0,63
Domy i biura maklerskie razem	34,94	2,67	2,93	7,44	7,17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych domów maklerskich oraz sprawozdań w zakresie rachunków klientów

Wartość aktywów w zarządzaniu w 2019 r. nie zmieniła się istotnie w stosunku do roku poprzedniego, jednakże w ciągu pięciu ostatnich lat zaszły znaczne zmiany w wartości tych aktywów zarządzanych przez domy maklerskie. W 2016 r. wartość aktywów w zarządzaniu w sektorze domów maklerskich spadła o 32,9 mld zł (o prawie 96%) ze względu na zakończenie działalności w sektorze domów

maklerskich przez duże podmioty. Następnie w 2018 r. aktywa te wzrosły o prawie 5 mld zł (wzrost prawie 3-krotny). Przyczyną tego wzrostu było rozpoczęcie przez jeden dom maklerski zarządzania aktywami dla funduszy inwestycyjnych. Sektor biur maklerskich wykazuje w tym przypadku mniejsze wartości aktywów niż sektor domów maklerskich.

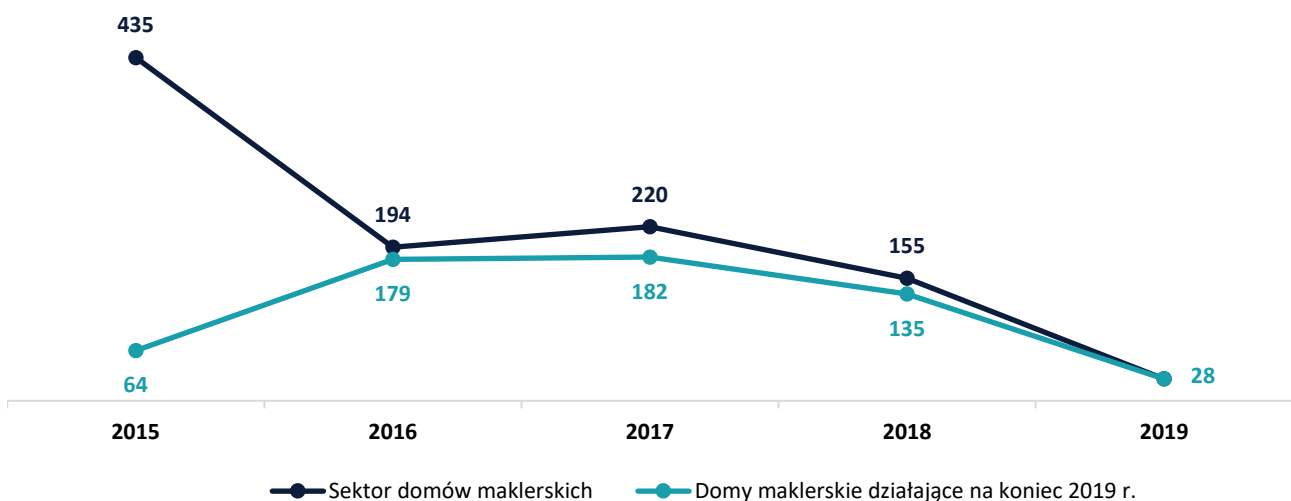
2 Wyniki finansowe i rentowność domów maklerskich

2.1 Wyniki finansowe sektora domów maklerskich

Wyniki finansowe sektora domów maklerskich gwałtownie spadły w 2016 r. Następnie poprawiły się w 2017 r. W latach 2018-2019 wyniki te ulegały ponownemu pogorszeniu. Natomiast wyniki finansowe domów maklerskich, które prowadziły działalność na koniec 2019 r. zanotowały znaczny wzrost w 2016 r., niewielki wzrost w

2017 r., a następnie przez kolejne lata wykazywały systematyczny spadek. Zarówno biorąc pod uwagę dane historyczne całego sektora jak i wyłącznie domów maklerskich prowadzących działalność na koniec 2019 r., rok 2019 był najgorszym rokiem pod względem wyników w całym pięcioletnim analizowanym okresie.

Wykres 5. Wyniki finansowe netto domów maklerskich w latach 2015-2019 (w mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Pomimo, że w 2019 r. domy maklerskie zanotowały łącznie stratę na działalności podstawowej w wysokości prawie 265 mln zł, zyski osiągnięte w innych obszarach działalności, w szczególności zyski z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do

obrotu, pozwoliły na wygenerowanie zysku netto sektora domów maklerskich w wysokości 27,7 mln zł.

Zestawienie wyników finansowych sektora domów maklerskich w latach 2018-2019 prezentuje tabela 2.

Strata na działalności podstawowej w sektorze domów maklerskich w 2019 r.

Tabela 2. Wyniki finansowe sektora domów maklerskich w 2018 oraz 2019 r.
(w tys. zł)

Zyski	2019	2018	Zmiana wartości zysku 2019/2018
Zysk (strata) z działalności podstawowej	-264 995,0	-217 075,9	-22,1%
Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu	299 853,9	354 279,0	-15,4%
Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności	466,8	1 845,6	-74,7%
Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży	-10 378,5	29 293,3	-135,4%
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	25 759,9	157 032,7	-83,6%
Zysk (strata) brutto	53 773,0	194 128,1	-72,3%
Zysk (strata) netto	27 657,8	155 301,9	-82,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Wynik finansowy sektora domów maklerskich spadł o 127,6 mln zł (o 82,2%) w 2019 r. w stosunku do roku poprzedniego. Wynik finansowy

domów maklerskich, które prowadziły działalność na koniec 2019 r., spadł o 107,5 mln zł (spadek o 79,5%) w 2019 r. w stosunku do 2018 r.

2.2 Rentowność domów maklerskich

Wśród 37 domów maklerskich prowadzących działalność w 2019 r. 23 podmioty osiągnęły zysk, a 14 poniosło stratę. Dla porównania w 2018 r. zysk netto osiągnęło 28 domów maklerskich, a stratę poniosło 12 podmiotów. Poprawę wyników finansowych w 2019 r. odnotowało 19 spośród 37 domów maklerskich.

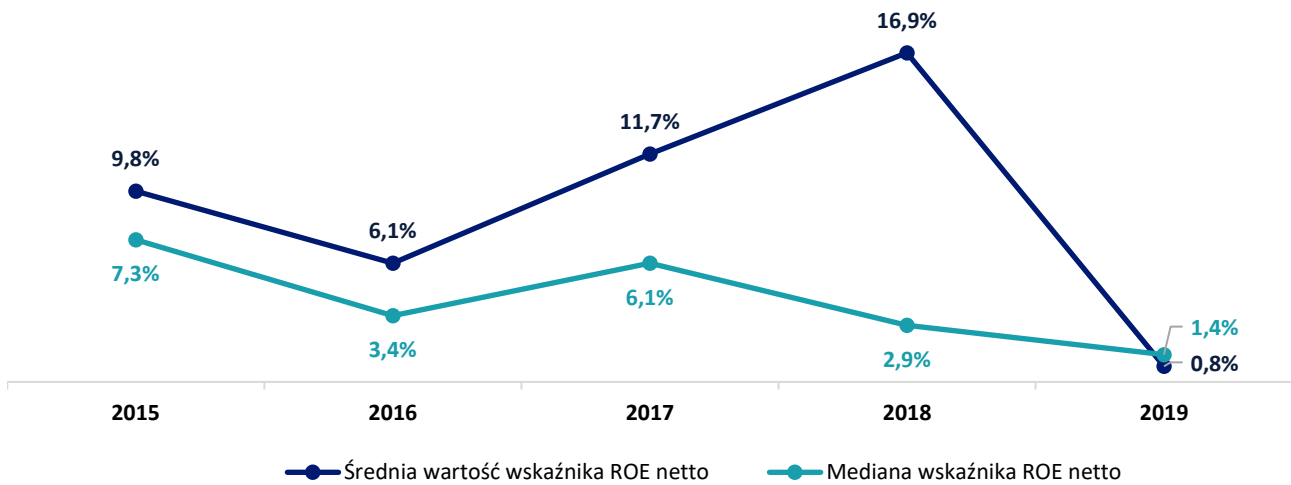
Średnia arytmetyczna wartość wskaźnika ROE netto domów maklerskich w 2019 r. wyniosła 0,8%. Dla porównania w 2018 r. wskaźnik ten wynosił 16,9%. Natomiast średnia ważona wskaźnika ROE netto, liczona jako zysk netto całego sektora domów makler-

skich za 2019 r. w odniesieniu do kapitałów własnych tego sektora na początku 2019 r. (z wyłączeniem domów maklerskich, które w trakcie roku zaprzestały działalności) wyniosła 1,8% i była mniejsza od analogicznego wskaźnika za 2018 r. w wysokości 8,9%.

Obniżeniu uległa również mediana wskaźnika ROE domów maklerskich, która w 2019 r. wyniosła 1,4 %, podczas gdy w 2018 r. wynosiła 2,9%. Poniżej przedstawiono wykres prezentujący średnie wartości wskaźnika ROE oraz mediany wskaźnika ROE w latach 2015-2019.

Spadek średniego wskaźnika ROE netto domów maklerskich 2019/2018.

Wykres 6. Średnia wartość oraz mediana wskaźnika ROE netto sektora domów maklerskich w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Z uwagi na specyfikę działalności domów maklerskich oraz istotną zmienność wyników finansowych osiągniętych przez poszczególne podmioty, wpływającą na wartość średniej wskaźnika ROE, za bardziej miar-

dajny wskaźnik odzwierciedlający sytuację w sektorze domów maklerskich należy uznać medianę wskaźnika ROE, zgodnie z którą w 2019 r. połowa domów maklerskich osiągała rentowność kapitałów niższą niż 1,4%.

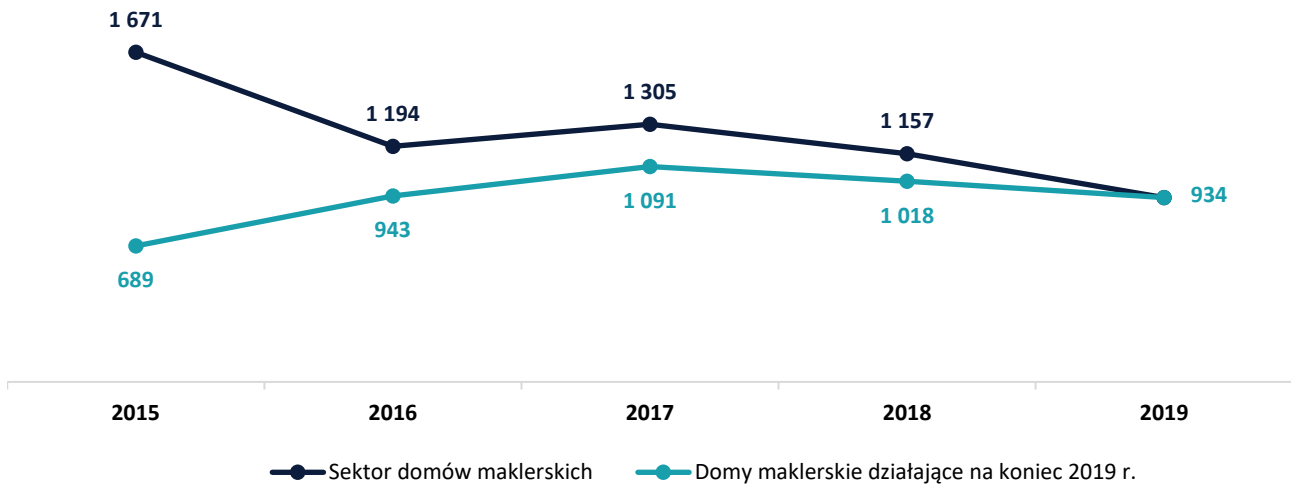
3 Przychody i koszty domów maklerskich

3.1 Struktura i dynamika przychodów

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi na wykresie 7, przychody ogółem sektora domów maklerskich na przestrzeni czterech ostatnich lat, za wyjątkiem 2017 r., ulegały z roku na roku systematycznemu zmniejszeniu. Dane

o łącznych przychodach ogółem domów maklerskich, które prowadziły działalność na koniec 2019 r., pokazują, że w latach 2016-2017 przychody ogółem tych podmiotów zwiększały się, a następnie spadały w latach 2018-2019.

Wykres 7. Przychody ogółem w latach 2015-2019 w sektorze domów maklerskich z wyszczególnieniem domów maklerskich działających na koniec 2019 r. (w mln zł)

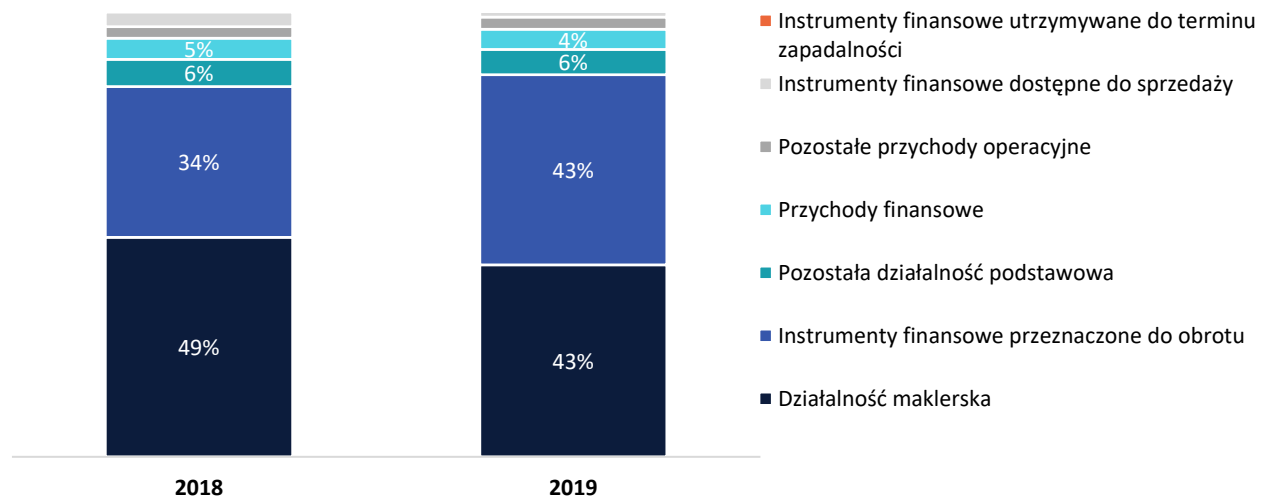

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Poniższy wykres prezentuje udziały poszczególnych grup przychodów w przychodach ogółem sektora domów maklerskich w 2019 r. i 2018 r.

Wielkość, strukturę i dynamikę przychodów w sektorze domów maklerskich w 2019 r. i 2018 r. przedstawia tabela 3.

Wykres 8. Udział poszczególnych grup przychodów w przychodach ogółem sektora domów maklerskich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Tabela 3. Wielkość, struktura i dynamika przychodów sektora domów maklerskich w 2019 i 2018 r. (dane w tys. zł).

Przychody	2019		2018		Zmiana wartości przychodów 2019/2018
	Wartość	Udział w przychodach ogółem	Wartość	Udział w przychodach ogółem	
1) Przychody z działalności podstawowej, w tym:	455 825	48,8%	640 280	55,3%	-28,8%
a) przychody z działalności maklerskiej	402 616	43,1%	569 900	49,3%	-29,4%
b) przychody z pozostałej działalności podstawowej	53 210	5,7%	70 379	6,1%	-24,4%
2) Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	398 490	42,7%	391 811	33,9%	1,7%
3) Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	474	0,1%	2 057	0,2%	-77,0%
4) Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	11 684	1,3%	37 751	3,3%	-69,0%
5) Pozostałe przychody operacyjne	25 736	2,8%	29 867	2,6%	-13,8%
6) Przychody finansowe	41 908	4,5%	55 301	4,8%	-24,2%
Przychody ogółem	934 118	100,0%	1 157 066	100,0%	-19,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Sytuacja na rynku kapitałowym w 2019 r. znalazła swoje odzwierciedlenie w istotnym spadku przychodów z działalności podstawowej sektora domów maklerskich. Przychody te spadły o 184,5 mln zł, co stanowiło spadek o 28,8% w stosunku do przychodów z działalności podstawowej sektora domów maklerskich w 2018 r.

Odnotowano również spadek przychodów w pozostałych obszarach działalności domów maklerskich - z wyłączeniem przychodów z instrumentów przeznaczonych do obrotu, gdzie odnotowano niewielki wzrost. Spadek łącznych przychodów ogółem sektora wyniósł prawie 223 mln zł, co

stanowiło spadek o 19,3% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Domy maklerskie, które prowadziły działalność na koniec 2019 r. odnotowały spadek przychodów z działalności podstawowej o 59,6 mln zł, tj. o 11,6% w stosunku do tej kategorii przychodów w 2018 r. oraz spadek przychodów ogółem o 83,5 mln zł, tj. o 8,2% w porównaniu do roku poprzedniego.

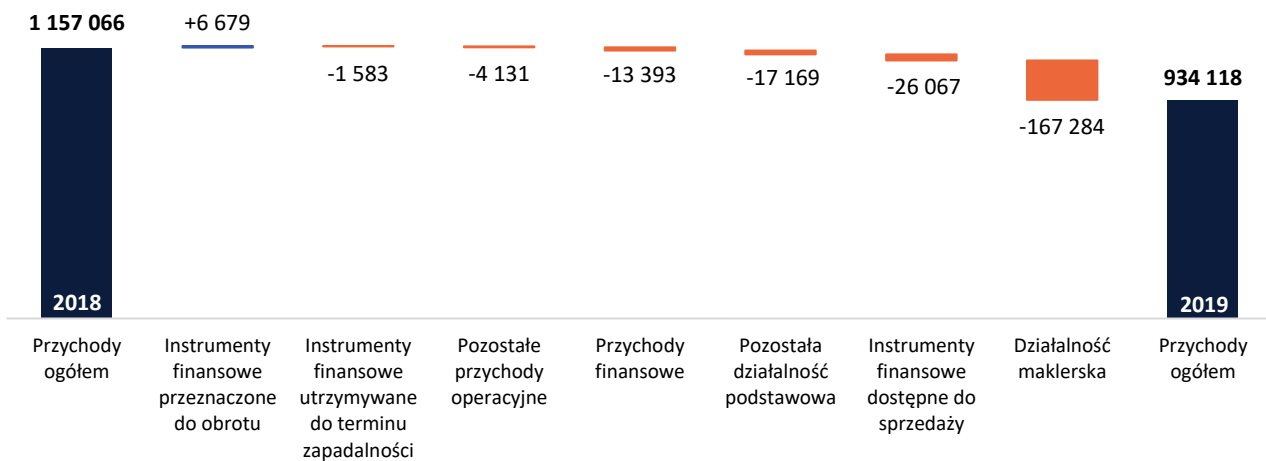
Najwyższe przychody w 2019 r. osiągnęły domy maklerskie w obszarze przychodów z działalności podstawowej. Wartość tej kategorii przychodów wyniosła 455,8 mln zł.

Spadek przychodów z podstawowej działalności o 29% oraz przychodów ogółem o 19% w 2019 r. w sektorze domów maklerskich.

Wpływ zmian wartości przychodów z poszczególnych grup na zmianę wartości przychodów ogółem w sektorze

domów maklerskich w 2019 r. w stosunku do 2018 r. przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Zmiana wartości przychodów z poszczególnych grup przychodów sektora domów maklerskich w 2019 r. w stosunku do 2018 r.

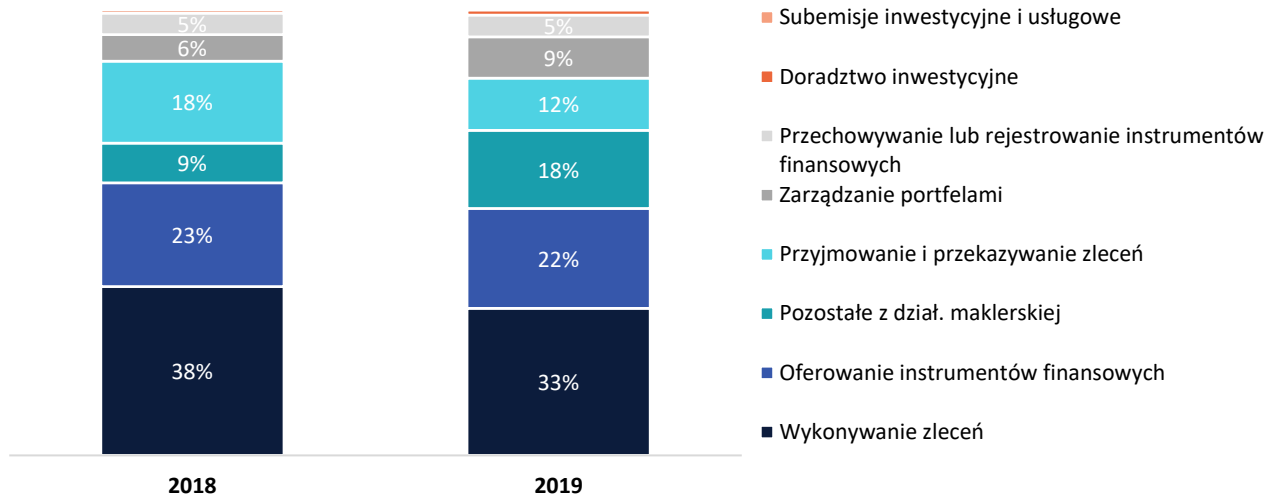
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Największy wpływ na spadek przychodów ogółem w 2019 r. w sektorze domów maklerskich miał spadek przychodów z działalności maklerskiej. W 2019 r. w porównaniu do roku poprzedniego wzrosły jedynie przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu. Poniższy wykres

prezentuje udziały poszczególnych grup przychodów z działalności maklerskiej w przychodach z działalności maklerskiej ogółem sektora domów maklerskich w 2019 r. Wielkość i strukturę przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2019 r. przedstawia tabela 4.

Największy spadek przychodów 2019/2018 zanotowano w przychodach z działalności maklerskiej.

Wykres 10. Udział poszczególnych grup przychodów z działalności maklerskiej w przychodach z działalności maklerskiej ogółem sektora domów maklerskich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Tabela 4. Wielkość, struktura i dynamika przychodów z działalności maklerskiej domów maklerskich w 2019 i 2018 r. (dane w tys. zł)

Przychody z działalności maklerskiej	2019		2018		Zmiana wartości przychodów 2019/2018
	Wartość	Udział w przychodach z działalności maklerskiej ogółem	Wartość	Udział w przychodach z działalności maklerskiej ogółem	
a) z tytułu przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych	47 203	11,7%	104 751	18,4%	-54,9%
b) z tytułu wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych, na rachunek dającego zlecenie	132 805	33,0%	215 912	37,9%	-38,5%
c) z tytułu zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych	37 442	9,3%	34 172	6,0%	9,6%
d) z tytułu doradztwa inwestycyjnego	4 696	1,2%	4 369	0,8%	7,5%
e) z tytułu oferowania instrumentów finansowych	90 236	22,4%	132 768	23,3%	-32,0%
f) z tytułu świadczenia usług w wykonywaniu zawartych umów o subemisje inwestycyjne i usługowe lub zawierania i wykonywania innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich przedmiotem są instrumenty finansowe	60	0,0%	44	0,0%	36,4%

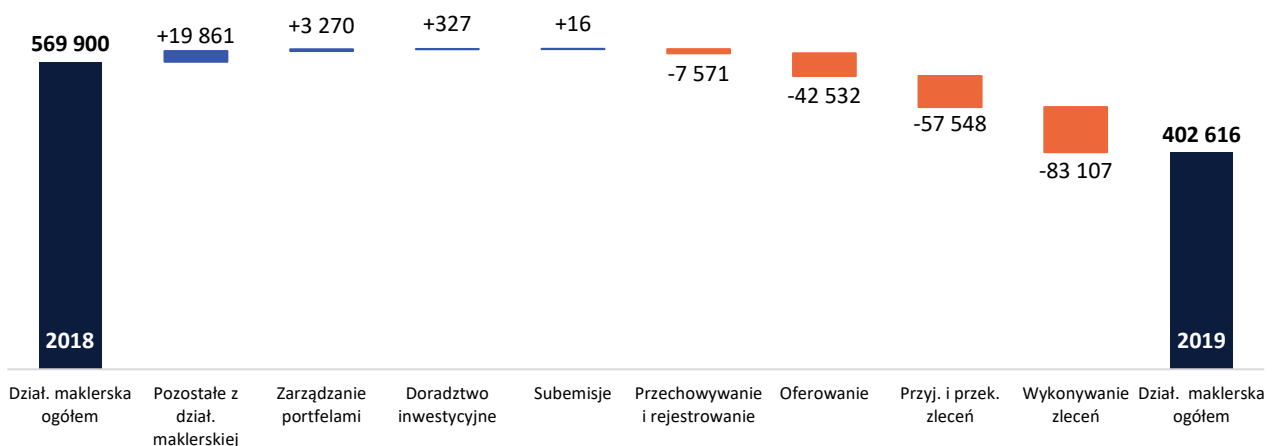
Przychody z działalności maklerskiej	2019		2018		Zmiana wartości przychodów 2019/2018
	Wartość	Udział w przychodach z działalności maklerskiej ogółem	Wartość	Udział w przychodach z działalności maklerskiej ogółem	
g) z tytułu przechowywania lub rejestrowania instrumentów finansowych, w tym prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków zbiorczych, oraz prowadzenia rachunków pieniężnych	19 592	4,9%	27 163	4,8%	-27,9%
h) pozostałe	70 582	17,5%	50 721	8,9%	39,2%
Przychody z działalności maklerskiej ogółem	402 616	100,0%	569 900	100,0%	-29,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Wpływ zmian wartości przychodów z działalności maklerskiej z poszczególnych grup na zmianę wartości przy-

chodów z działalności maklerskiej ogółem w 2019 r. w stosunku do 2018 r. przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 11. Zmiana wartości przychodów z działalności maklerskiej z poszczególnych usług w 2019 r. w stosunku do 2018 r. w sektorze domów maklerskich.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Uwzględniając powyższe dane należy zwrócić uwagę, że w 2019 r. spadły przychody w tych obszarach usług maklerskich, które w 2018 r. przyniosły największe przychody. Wzrosty przychodów z tytułu zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, przychodów z tytułu doradztwa inwestycyjnego, przychodów z tytułu świadczenia usług w wykonywaniu zawartych umów o subemisje inwestycyjne i usługowe oraz pozostałych przychodów z działalności maklerskiej nie zrównoważyły spadku przychodów w pozostałych obszarach.

Łączny spadek przychodów z działalności maklerskiej sektora domów maklerskich w 2019 r. w porównaniu do 2018 r. wyniósł 167,3 mln zł (spadek o ponad 29%). Domy maklerskie, które prowadziły działalność na koniec 2019 r. odnotowały spadek przychodów z działalności maklerskiej w 2019 r. o 47 mln zł, tj. o 10,5% w porównaniu do roku poprzedniego.

Największy wpływ na spadek przychodów z działalności maklerskiej miały: oferowanie, przyjmowanie i przekazywanie zleceń oraz wykonywanie zleceń.

3.2 Struktura i dynamika kosztów

W przypadku kosztów ogółem zaobserwowano podobne do przychodów ogółem tendencje w ostatnich latach, za wyjątkiem 2019 r., kiedy to wartość poniesionych kosztów ogółem wśród

Spadek przychodów z oferowania jest wynikiem zastoju na rynku ofert zarówno publicznych jak i prywatnych. Rok 2019 był kolejnym, w którym więcej spółek wycofano niż wprowadzono na giełdę. W 2019 r. na rynku głównym GPW odbyło się tylko 1 IPO a na alternatywnym rynku New Connect było ich 15. Dla porównania w 2018 r. było ich łącznie 20 (5 na rynku głównym i 15 na New Connect). Łączna wartość przeprowadzonych ofert w 2019 r. (razem z New Connect) wyniosła 65,9 mln zł, co oznacza spadek w porównaniu z rokiem poprzednim o 80%.⁵

Natomiast rynek emisji prywatnych był pod presją takich czynników jak: spadek zaufania klientów, zwłaszcza w stosunku do obligacji korporacyjnych, oraz zmian regulacyjnych na rynku obligacji, które sprawiły, że proces emisji jest dłuższy i bardziej skomplikowany.⁶

Spadek przychodów z przyjmowania i przekazywania zleceń oraz wykonywania zleceń jest związany ze spadkiem obrotów na giełdzie. Wartość obrotów ogółem akcjami notowanymi na rynku kasowym GPW w 2019 r. wyniosła 195 266 mln zł i było to o 7,8% mniej w stosunku do obrotów akcjami na GPW w 2018 r.⁷

domów maklerskich prowadzących działalność na koniec 2019 r., wzrosła, pomimo spadku przychodów ogółem.

⁵ Raport IPO 2019 PwC: <https://www.pwc.pl/pl/publikacje/2019/ipo-2019.html>.

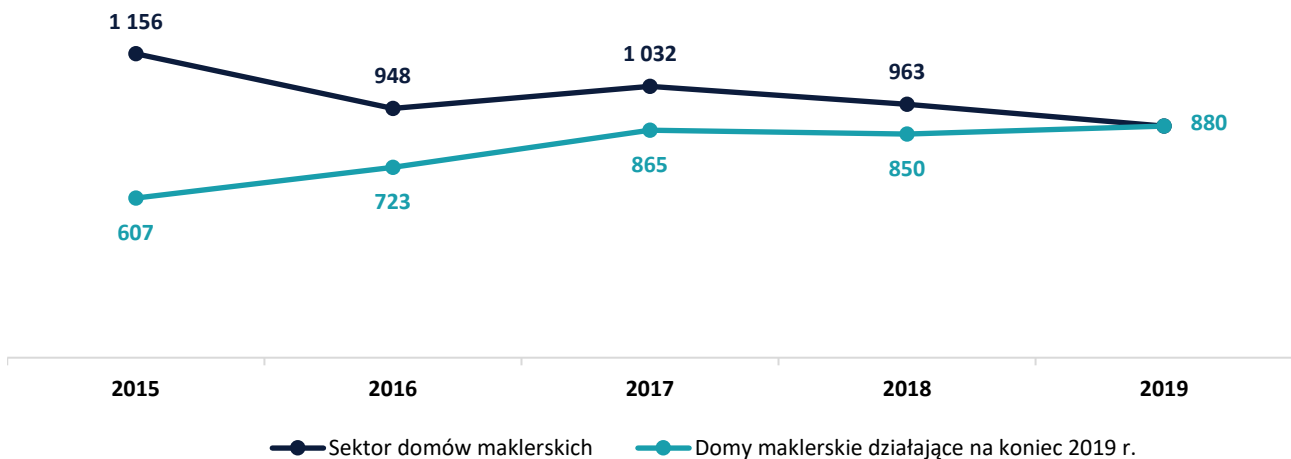
⁶ Nowelizacja ustawy o obligacjach oraz ustawy obrotach instrumentami finansowymi, która weszła

w życie 1 lipca 2019 r. wprowadziła m.in. obowiązkową rejestrację w KDPW i dematerializację obligacji oraz zaangażowanie zewnętrznego podmiotu – agenta emisji)

⁷ <https://www.gpw.pl/statystyki-gpw>

Dane o kosztach ogółem na przestrzeni 5 ostatnich lat przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 12. Koszty ogółem w latach 2015-2019 w sektorze domów maklerskich z wyszczególnieniem domów maklerskich działających na koniec 2019 r. (w mln zł)

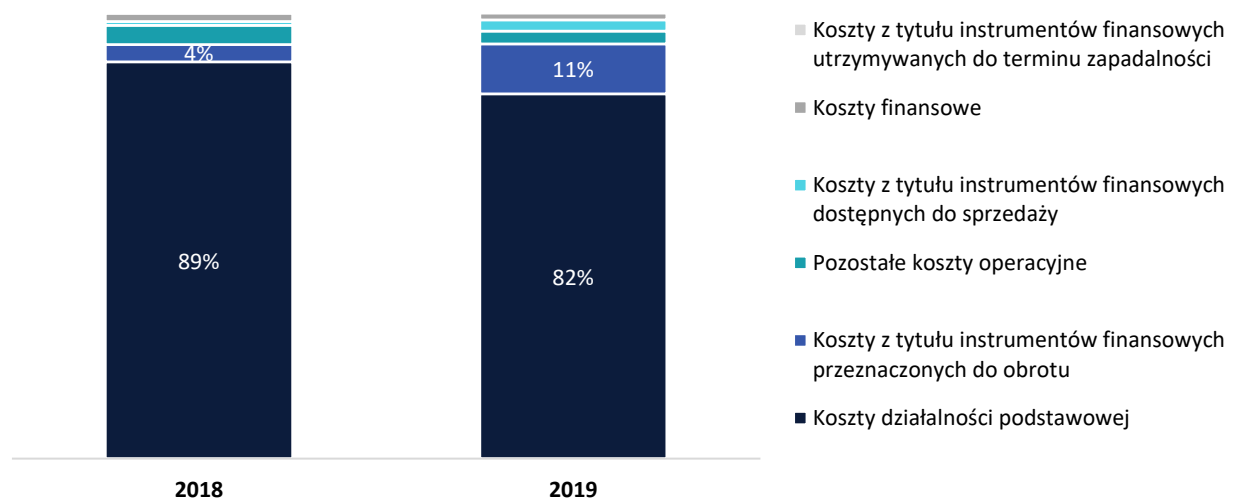

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Poniższy wykres prezentuje udziały poszczególnych grup kosztów w kosztach ogółem sektora domów maklerskich w 2019 r. Wielkość, strukturę

i dynamikę kosztów sektora domów maklerskich w 2019 r. przedstawia tabela 5.

Wykres 13. Udział poszczególnych grup kosztów w kosztach ogółem sektora domów maklerskich w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Tabela 5. Wielkość, struktura i dynamika kosztów sektora domów maklerskich w 2019 r. i 2018 r. (dane w tys. zł)

Koszty	2019		2018		Zmiana wartości kosztów 2019/2018
	Wartość	Udział w kosztach ogółem	Wartość	Udział w kosztach ogółem	
1) Koszty działalności podstawowej	720 821	81,9%	857 355	89,0%	-15,9%
2) Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	98 636	11,2%	37 532	3,9%	162,8%
3) Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności	7	0,0%	212	0,0%	-96,7%
4) Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży	22 063	2,5%	8 458	0,9%	160,9%
5) Pozostałe koszty operacyjne	24 923	2,8%	41 177	4,3%	-39,5%
6) Koszty finansowe	13 895	1,6%	18 206	1,9%	-23,7%
Koszty ogółem	880 345	100,0%	962 940	100,0%	-8,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

W 2019 r. w obszarze kosztów działalności podstawowej, stanowiącej główną grupę kosztów, w wysokości 720,8 mln zł, największymi pozycjami były koszty wynagrodzeń w wysokości 246,2 mln zł oraz koszty usług obcych w wysokości 192,3 mln zł.

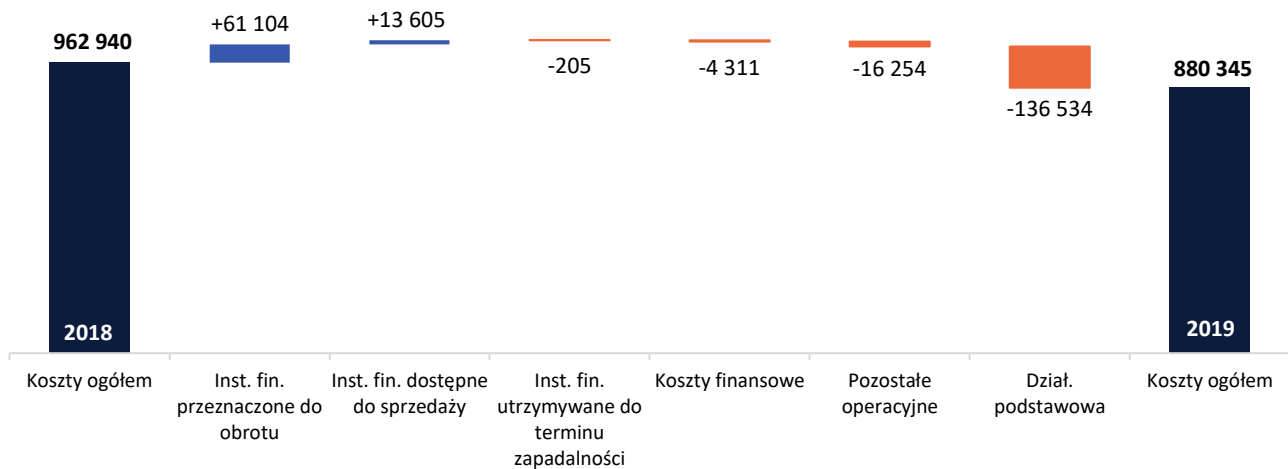
Kolejną istotną pozycją kosztów domów maklerskich są koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu, uwzględniające straty

ze sprzedaży/umorzenia instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu. W 2019 r. łączne koszty domów maklerskich z tego tytułu wyniosły 98,6 mln zł.

Wpływ zmian wartości kosztów z poszczególnych grup na zmianę wartości kosztów ogółem w 2019 r. w stosunku do 2018 r. przedstawia poniższy wykres.

Spadek kosztów z działalności podstawowej sektora domów maklerskich o 16% oraz kosztów ogółem o 8,6% 2019/2018.

Wykres 14. Zmiana wielkości kosztów z poszczególnych grup w 2019 r. w stosunku do 2018 r. w sektorze domów maklerskich.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Na spadek kosztów ogółem w 2019 r. w stosunku do kosztów ogółem sektora domów maklerskich w 2018 r. największy wpływ miał spadek kosztów z działalności podstawowej.

Grupą kosztów, która uległa największemu wzrostowi były koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu.

3.3 Porównanie zmiany poziomu przychodów i kosztów

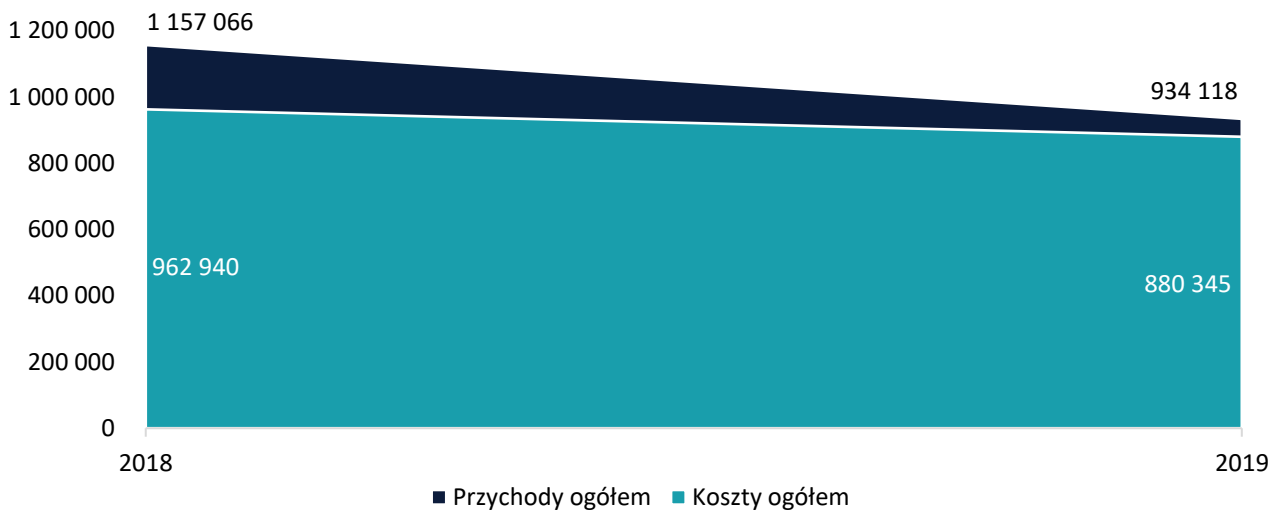
Nadwyżka przychodów ogółem nad kosztami ogółem sektora domów maklerskich zmniejszyła się w 2019 r. w stosunku do roku poprzedniego.

Przychody ogółem spadły o 29% podczas gdy koszty ogółem spadły o 16%. Przychody z podstawowej działalności spadły w 2019 r. o 19% podczas, gdy koszty działalności podstawowej spadły o 8,6%. Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu zwiększyły się w 2019 r. w stosunku do 2018 r. o 2% podczas gdy koszty z nimi związane wzrosły

o 163%. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku tej działalności, wartość kosztów jest stosunkowo niewielka w porównaniu z wartością przychodów. Jednocześnie powyższe wskazuje, że w obliczu spadku przychodów z działalności, sektor ma ograniczone możliwości redukcji kosztów działalności.

Porównanie poziomów przychodów i kosztów sektora domów maklerskich w 2019 r. do poziomów w 2018 r. prezentuje poniższy wykres.

Wykres 15. Wielkość przychodów ogółem i kosztów ogółem sektora domów maklerskich w 2018 oraz 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

4 Aktywa ogółem i kapitał własny

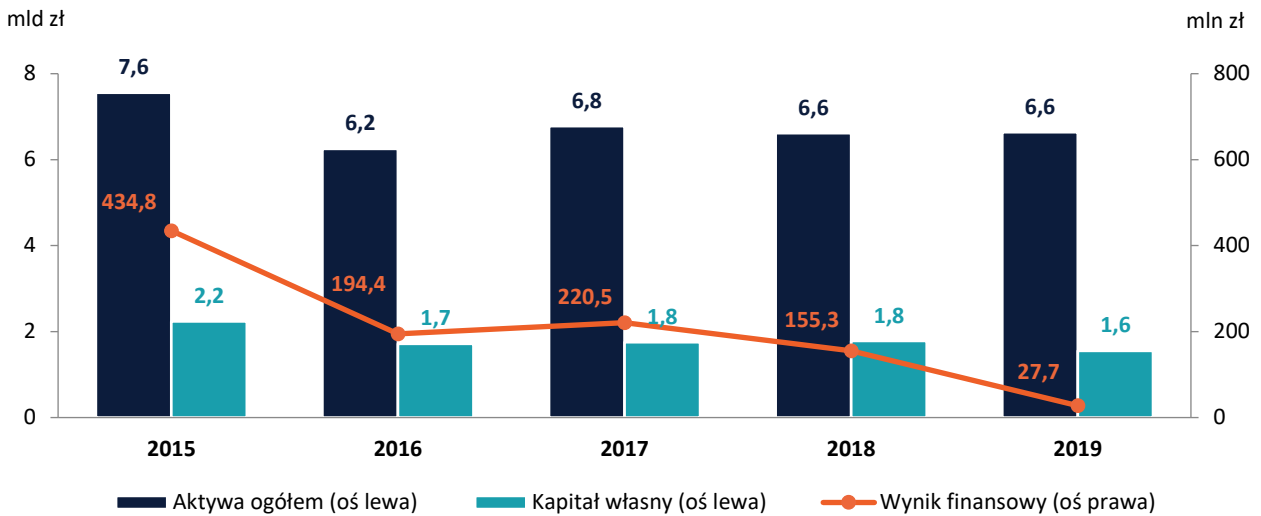
Zarówno wartość aktywów jak i kapitału własnego sektora domów maklerskich pozostawała na relatywnie podobnym poziomie w przeciągu ostatnich lat, za wyjątkiem istotnego spadku w 2016 r. w stosunku do 2015 r. W latach 2016-2019 wartość aktywów ogółem sektora domów maklerskich oscylowała w granicach 6,2-6,8 mld zł, natomiast wartość kapitałów w granicach 1,6-1,8 mld zł.

Natomiast w przypadku domów maklerskich, które prowadziły działalność na koniec 2019 r., łączna wartość aktywów tych podmiotów jak i kapitałów

własnych na przestrzeni lat 2016-2019 ulegała zwiększeniu. Aktywa wzrosły z poziomu 4,1 mld zł w 2015 r. do poziomu 6,6 mld zł w 2019 r., natomiast kapitały własne wzrosły z poziomu 1,1 mld zł w 2015 r. do 1,6 mld zł w 2019 r.

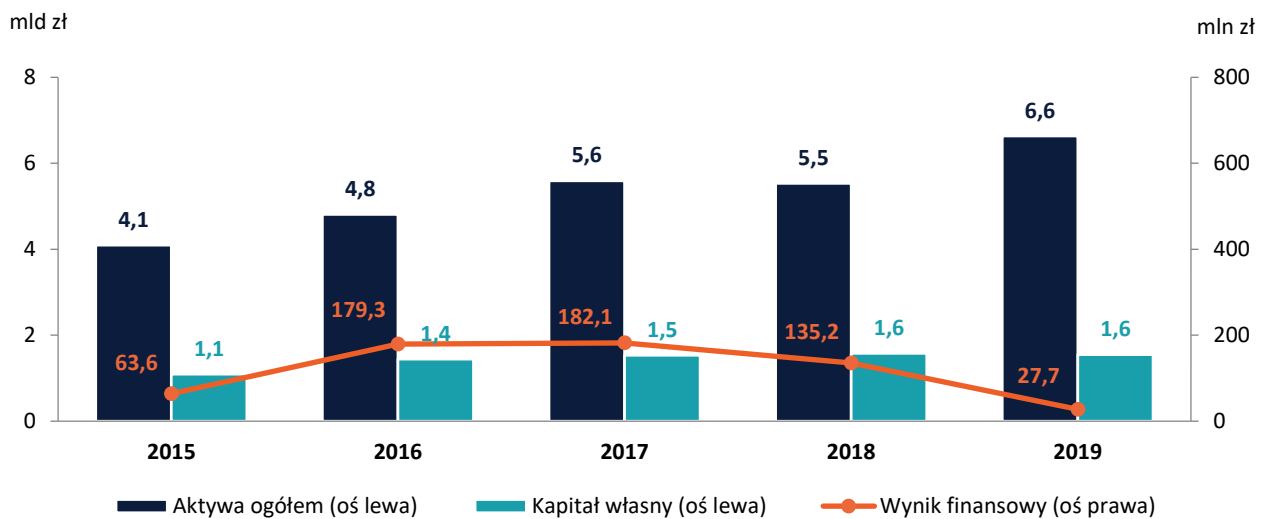
Relację kapitału własnego do sumy aktywów w latach 2015 - 2019 dla sektora domów maklerskich oraz domów maklerskich prowadzących działalność na koniec 2019 r., obrazują wykresy 16 i 17.

Wykres 16. Kapitał własny, aktywa ogółem i wynik finansowy netto sektora domów maklerskich w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Wykres 17. Kapitał własny, aktywa ogółem i wynik finansowy netto w latach 2015-2019 domów maklerskich prowadzących działalność na koniec 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań miesięcznych oraz jednostkowych zbadanych rocznych sprawozdań finansowych

Na koniec 2019 r. wartość aktywów ogółem sektora domów maklerskich pozostała na zbliżonym poziomie jak rok wcześniej. Natomiast wartość kapitałów własnych spadła o 12,9%. W przypadku domów maklerskich prowadzących działalność zarówno na koniec 2018 jak i 2019 r. wartość ich aktywów ogółem na koniec 2019 r. wzrosła o 20% w stosunku do 2018 r.,

natomiast poziom kapitałów własnych spadł o 1,8%.

Należy wskazać, że w przypadku domów maklerskich prowadzących rachunki pieniężne dla klientów, aktywa ogółem obejmują także środki pieniężne klientów zgromadzone na rachunkach bankowych.

5 Normy adekwatności kapitałowej

Na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz. U. UE Nr L 176 z dnia 27 czerwca 2013 r. z późn. zm.; dalej: Rozporządzenie CRR) domy maklerskie zobowiązane są do utrzymania:

- 1) współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie nie niższym niż 4,5%,
- 2) współczynnika kapitału Tier I na poziomie nie niższym niż 6%,

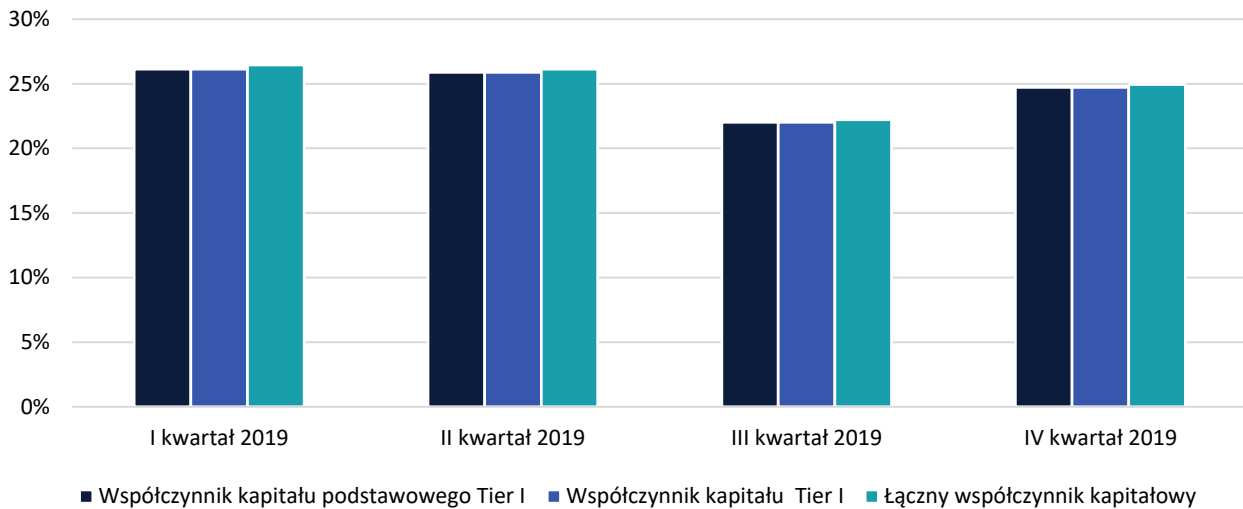
- 3) łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie nie niższym niż 8%.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dwa domy maklerskie z uwagi na zakres prowadzonej działalności, nie są objęte powyższymi normami adekwatności kapitałowej, tzn. nie wyznaczają poziomu funduszy własnych, łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i kapitału wewnętrznego.

Poziom spełniania wymogów adekwatności kapitałowej przez domy maklerskie w poszczególnych kwartałach 2019 r. przedstawia poniższy wykres.

2 domy maklerskie nie są objęte normami adekwatności kapitałowej ze względu na zakres prowadzonej działalności.

Wykres 18. Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich w poszczególnych kwartałach 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów kwartalnych COREP

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I rozumiany jest jako procentowy udział sumy kapitału podstawowego Tier I wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich. Współczynnik kapitału Tier I rozumiany jest jako procentowy udział sumy kapitału Tier I wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich. Łączny współczynnik kapitałowy rozumiany jest jako procentowy udział funduszy własnych wszystkich domów maklerskich w sumie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko wszystkich domów maklerskich.

Współczynniki kapitałowe sektora domów maklerskich jako ogółu w 2019 r. kształtowały się powyżej wymaganych poziomów. Należy także podkreślić, że 99% funduszy własnych sektora domów stanowił kapitał podstawowy Tier I. W trakcie 2019 r. 2 domy maklerskie naruszyły wymagany mini-

malny poziom współczynników kapitałowych określonych w Rozporządzeniu CRR. Przyczyną było ponoszenie strat z bieżącej działalności.

Domy maklerskie, w zakresie adekwatności kapitałowej, zobowiązane są do przestrzegania wymogów kapitałowych wynikających z Rozporządzenia CRR, jak również z ustawy o obrocie instrumentami finansowymi. Zgodnie z art. 110e ust. 2 tej ustawy fundusze własne domu maklerskiego, który posiada zezwolenie na nabywanie instrumentów finansowych na rachunek własny, subemisje inwestycyjne lub usługowe, prowadzenie rachunków instrumentów finansowych z ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, powinny kształtować się na poziomie nie niższym niż poziom kapitału wewnętrznego. W 2019 r. zasadę określoną w art.110e ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi naruszył jeden dom maklerski.

99% funduszy własnych sektora domów maklerskich stanowił kapitał podstawowy Tier I.

Zgodnie z art. 93 Rozporządzenia CRR fundusze własne domu maklerskiego nie mogą spaść poniżej wymaganego poziomu kapitału założycielskiego. W 2019 r. jeden z podmiotów utrzymywał w pierwszym kwartale poziom funduszy własnych poniżej minimalnego kapitału założycielskiego. Przywrócenie stanu zgodnego z wymogiem nastąpiło poprzez zaliczenie zysku z 2018 r. do funduszy własnych.

Zgodnie z art. 98 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi kapitał założycielski domu maklerskiego wynosi co najmniej równowartość w złotych kwoty 125 000 euro, z zastrzeżeniem, że w przypadku:

- domów maklerskich, które nie prowadzą rachunków papierów wartościowych, derywatów, zbiorczych i pieniężnych wymóg ten wynosi równowartość w złotych kwoty 50 000 euro,
- domów maklerskich, które nabywają lub zbywają na własny rachunek instrumenty finansowe oraz świadczą usługi w wykonywaniu zawartych umów o subemisję inwestycyjne i usługowe wymóg ten wynosi równowartość w złotych kwoty 730 000 euro.

Mediana współczynnika pokrycia minimalnego kapitału założycielskiego funduszami własnymi, rozumianego

jako stosunek funduszy własnych podmiotu do minimalnego poziomu kapitałów założycielskich, wynikających z obowiązujących domy maklerskie przepisów, dla sektora domów maklerskich wyniosła 9.

Zgodnie z art. 103a ustawy o obrocie instrumentami finansowymi dom maklerski jest obowiązany utrzymywać przez cały okres swojej działalności poziom sumy kapitału zakładowego w wielkości, w jakiej został wpłacony, kapitału zapasowego, niepodzielnego zysku z lat ubiegłych oraz kapitałów rezerwowych z wyłączeniem kapitału z aktualizacji wyceny, pomniejszonej o niepokrytą stratę z lat ubiegłych oraz o stratę netto bieżącego okresu w wysokości nie niższej niż poziom minimalnego kapitału założycielskiego domu maklerskiego.

Mediana współczynnika pokrycia minimalnego kapitału założycielskiego kapitałem założycielskim, rozumianego jako stosunek kapitału założycielskiego podmiotu do minimalnego poziomu kapitałów założycielskich, wynikających z obowiązujących domy maklerskie przepisów, dla sektora domów maklerskich wyniosła 11, co oznacza, że połowa podmiotów posiadała kapitały, dla których suma wskazana w art. 103a ustawy o obrocie instrumentami finansowymi stanowiła ponad 11-krotność minimalnego kapitału założycielskiego.

Podsumowanie

Rok 2019 był kolejnym rokiem, w którym zaobserwowano zmniejszenie liczby domów maklerskich. W przypadku dwóch domów maklerskich zakończenie działalności wynikało z przeniesienia działalności maklerskiej do banków, będących ich właścicielami. W przypadku jednego domu maklerskiego Komisja Nadzoru Finansowego podjęła decyzję o cofnięciu zezwolenia, w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w działaniu podmiotu.

Sytuacja finansowa domów maklerskich w 2019 r. uległa pogorszeniu, co wynika z istotnego spadku przychodów ogółem z prowadzonej działalności. Należy zaznaczyć, że sektor domów maklerskich w 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, wygenerował stratę na działalności podstawowej, i głównie dzięki dodatniemu wynikowi z operacji instrumentami przeznaczonymi do obrotu (w szczególności w zakresie rynku OTC instrumentów pochodnych) cały sektor zamknął rok wynikiem dodatnim, był on jednak o ponad 82% niższy od wyniku uzyskanego w 2018 r.

Do głównych przyczyn spadku przychodów domów maklerskich zaliczyć można niesprzyjającą koniunkturę na rynku kapitałowym. Na rynku ofert publicznych panował zastój - 2019 r. był kolejnym rokiem, w którym więcej spółek wycofano niż wprowadzono na giełdę. Z kolei na rynku wtórnym nastąpił spadek obrotów. Relatywnie niskie wyceny spółek na polskiej giełdzie nie zachęcały do pozyskiwania kapitału w drodze emisji akcji, ale nie były też wystarczającym argumentem dla

inwestorów do większych zakupów na rynku wtórnym.

Poza koniunkturą rynkową przyczyn spadku przychodów doszukiwać się można w spadku zaufania do rynku kapitałowego. Zdarzenia, które miały miejsce na przestrzeni 2018 r. związane z działalnością GetBack S.A., doprowadziły do podważenia zaufania inwestorów do rynku kapitałowego. W 2019 r. problem braku zaufania do rynku kapitałowego i podmiotów na nim funkcjonujących pozostawał aktualny.

Także zmiany regulacyjne nie pozostają bez wpływu na działalność domów maklerskich. Rok 2019 był pierwszym pełnym rokiem funkcjonowania pod nowymi regulacjami MiFID II, co generowało dodatkowe koszty i wymagało od podmiotów dodatkowego trudu przy zapewnieniu świadczenia usług maklerskich zgodnie z przepisami prawa. Ponadto zaszły istotne zmiany regulacyjne dotyczące emisji obligacji.

Z kolei na rynku Forex odczuwalne były negatywne skutki wprowadzonej w 2018 r. interwencji ESMA, nawet pomimo złagodzenia jej formy w drugiej połowie 2019 r. pod postacią interwencji krajowej KNF.

Wśród 37 domów maklerskich prowadzących działalność w 2019 r. 23 podmioty osiągnęły zysk a 14 poniosło stratę. Dla porównania w 2018 r. zysk netto osiągnęło 28 domów maklerskich, a stratę poniosło 12 podmiotów. Poprawę wyników finansowych w 2019 r. odnotowało 19 spośród 37 domów maklerskich.